

1965-01-01

รัฐธรรมนูญเปรียบเทียบ

หยุด แสงอุทัย

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/cujss>

Part of the [Social and Behavioral Sciences Commons](#)

Recommended Citation

แสงอุทัย, หยุด (1965) "รัฐธรรมนูญเปรียบเทียบ," *Journal of Social Sciences*: Vol. 3: Iss. 2, Article 3.

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/cujss/vol3/iss2/3>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Social Sciences by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

Chulalongkorn Journal Online

Office of Academic Resources

Chulalongkorn University

Article Information:

To cite this document: หยุด แสงอุทัย. (1965). รัฐธรรมนูญเปรียบเทียบ.
Faculty of Political Science (JSS), 3(2), 139-144

Date received:

Date revised:

Date accepted:

License and Terms:

This is an Open Access article under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>). Please note that the reuse, redistribution and reproduction in particular requires that the authors and source are credited.

รัฐธรรมนูญเปรียบเทียบ

หยุด แสงอุทัย

XXXXXXXXXX

ข้าพเจ้าไม่ทราบว่า ในประเทศไทย ได้มีการสอนรัฐธรรมนูญเปรียบเทียบหรือไม่ ทราบแต่เพียงว่าตำรา รัฐธรรมนูญ เปรียบเทียบของต่างประเทศมีน้อยเล่ม และบางเล่ม ก็เรียก ไม่ได้ ว่าเป็นการ เปรียบเทียบรัฐธรรมนูญ ส่วนตำรารัฐธรรมนูญต่างประเทศ ล้วน ๆ มีเป็นจำนวนมาก เขียนโดยคนสัญชาติของประเทศนั้นเองบ้าง คนซึ่งไม่มีสัญชาติของประเทศนั้นเองบ้าง ข้าพเจ้าได้สนใจในรัฐธรรมนูญเปรียบเทียบมานานแล้ว เนื่องจาก ได้เคยร่วมมือ ในการ ร่างรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๙๒ อย่างใกล้ชิดมาแล้ว ซึ่งในครั้งนั้นข้าพเจ้าในฐานะกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ได้รวบรวมรัฐธรรมนูญต่างประเทศเท่าที่จะหาได้ในขณะนั้น เสนอคณะกรรมการเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย แต่งานที่ข้าพเจ้าได้นำเสนอคณะกรรมการนั้น ข้าพเจ้าเพิ่งจะมาทราบในภายหลังว่าหาใช่การเปรียบเทียบรัฐธรรมนูญไม่ เป็นแต่การนำรัฐธรรมนูญของต่างประเทศในเรื่องเดียวกัน หรือคล้าย

คลึงกันเข้าไปในที่เกี่ยวเท่านั้น ซึ่งงานนี้ก็เหมือนกับตำรารัฐธรรมนูญเปรียบเทียบของต่างประเทศบางเล่ม ต่อมาข้าพเจ้าได้ร่วมมือในการร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๔๙๕ อีก แต่มิได้มีโอกาสค้นคว้ารัฐธรรมนูญ ต่างประเทศเพิ่มเติม เพราะเหตุว่าคณะรัฐประหาร ๒๔๙๕ มีหลักการที่จะให้ใช้รัฐธรรมนูญฉบับพุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นส่วนมาก ให้คงแก้ไขเพิ่มเติมได้เท่าที่จำเป็นจริงๆ ข้าพเจ้าในฐานะกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นฝ่ายที่พยายามจะเอาบทมาตราของรัฐธรรมนูญฉบับ ๒๔๙๒ ไปใส่ไว้ให้มากที่สุด บางมาตราคณะรัฐประหาร ๒๔๙๕ ก็ยินยอม บางมาตราก็ให้แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฉบับ ๒๔๙๒ ข้าพเจ้ามีโอกาสเสนอเพิ่มเองได้มาตราเดียวคือ ข้อจำกัดการใช้สิทธิเสรีภาพโดยทั่วไป โดยจะใช้ให้เป็นปฏิบัติต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้โดยข้าพเจ้าเทียบเคียงมาจากข้อจำกัดการใช้สิทธิและเสรี

ภาพทั่วไป ที่กำหนดไว้ในปฎิญญาสากลว่า ด้วยสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ ข้าพเจ้าขอถือโอกาสนี้กล่าวด้วยว่า การที่จะ นำรัฐธรรมนูญปี ๒๔๙๒ มาใช้ไม่ว่าจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือไม่ ไม่ใช่ของง่ายเลย เพราะคณะรัฐประหาร พ.ศ. ๒๔๙๕ เห็นว่า รัฐธรรมนูญ ๒๔๗๕ คืออยู่แล้ว จึงได้นำรัฐธรรมนูญฉบับที่ยกเลิกแล้วกลับมาใช้อีกและในการ ยกร่าง กราว นี้เป็น แต่ การแก้ไขเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับกาลสมัยเท่านั้น จึงต้อง อธิบายให้ที่ประชุมใหญ่ของคณะรัฐประหาร เข้าใจเหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม จนกระทั่ง เห็นชอบด้วย

ประมาณ ๕-๖ ปีมาแล้ว ข้าพเจ้าได้ มีโอกาสไปดูงานร่างกฎหมาย และเปรียบเทียบ กฎหมาย ในประเทศ ต่าง ๆ ที่สำคัญ หลายครั้ง การที่ต้องไปหลายครั้ง เพราะ เหตุ ๒ ประการคือ หนึ่งคณะกรรมการร่าง กฎหมายและคณะกรรมการปรับปรุงประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา ประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความแพ่งเปลี่ยนแปลงกันหยุดพักว้อน ในเดือนเมษายนและพฤษภาคม งานใน ขณะนั้นจึงมีไม่มาก และสอง การดูงาน กราว นี้ จำเป็น ต้อง สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์ และเจ้าหน้าที่กฎหมายของหลายประเทศ ซึ่ง บางครั้งไปแล้ว ก็ไม่สบโอกาสที่จะสัมภาษณ์

ได้ เวลานั้นได้มีคำราเปรียบเทียบกฎหมาย เฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นอันมาก แต่ หลักทั่วไปในการเปรียบเทียบกฎหมายทั่วๆ ไปหาได้ยาก ทั้งข้าพเจ้าก็ไม่แน่ใจว่า คำรา เปรียบเทียบกฎหมายนั้น ๆ จะเป็นคำราที่ถูก ต้อง ฉะนั้นจึงจะไปสัมภาษณ์ผู้ที่เขียนคำรา หรือผู้มีชื่อเสียง ในการเปรียบเทียบกฎหมาย ของประเทศนั้น ๆ ด้วยตนเองไม่ได้

ข้าพเจ้าต้องรับสารภาพว่า แม้จะมี ทางวางหลักเกณฑ์วิธีเปรียบเทียบกฎหมาย ทั่วไปได้ก็จริง แต่การเปรียบเทียบกฎหมาย แต่ละลักษณะ เช่น กฎหมายแพ่ง กฎหมาย อาญา กฎหมายมหาชน โดยเฉพาะรัฐ ธรรมนูญหาเหมือนกันไม่ โดยเหตุนี้ใน ประเทศเยอรมัน ได้แยกสถาบันการเปรียบเทียบกฎหมายออกเป็น ๓ สถาบันอยู่คนละ จังหวัด กล่าวคือ สถาบันเปรียบเทียบกฎหมายอาญา สถาบันเปรียบเทียบกฎหมายแพ่ง และสถาบันเปรียบเทียบกฎหมายมหา ชน ซึ่งรวมทั้งการพิจารณากฎหมายระหว่าง ประเทศด้วย เพื่อจะเข้าใจเรื่องรัฐธรรมนูญ เปรียบเทียบดีขึ้น ข้าพเจ้าขอกล่าวถึงการ เปรียบเทียบกฎหมายทั่วๆ ไปเสียก่อน แล้ว จึงจะพิจารณาว่าการเปรียบเทียบรัฐธรรมนูญ โดยจะเฉพาะนั้นมีวิธีการอย่างไรบ้าง เป็นการ พิจารณาจากเรื่องทั่วไป ไปยังเรื่องเฉพาะ เรื่อง ซึ่งข้าพเจ้าคิดว่า โดยวิธีนี้จะเข้าใจ เรื่องรัฐธรรมนูญเปรียบเทียบดีขึ้น

ความมุ่งหมาย ของการเปรียบเทียบ กฎหมาย

จากการค้นคว้า และการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กฎหมายของประเทศต่าง ๆ ข้าพเจ้าได้พบว่าการเปรียบเทียบกฎหมายนั้นมีความมุ่งหมายหลายอย่าง ซึ่งทำให้วิธีเปรียบเทียบต่างกัน ในที่นี้จะขอกล่าวเพียง ๒ อย่างคือ

๑. เพื่อประโยชน์ในทางตำรา

การเปรียบเทียบกฎหมายนี้ มีความประสงค์เพียงแต่จะให้นักศึกษา หรือผู้อ่านตำราเข้าใจกฎหมายในเรื่องนั้นดีขึ้น เพราะจากการเปรียบเทียบของต่างๆ ที่ใกล้เคียงกันว่ามีลักษณะต่างกันตรงไหน เหมือนและแตกต่างกันเพราะเหตุใด ย่อมทำให้ผู้ศึกษารู้ว่าอ่าน ตำรา เข้าใจ กฎหมาย ในเรื่อง นั้น ดีขึ้นเหมือนอย่างเรากล่าวถึงต้นไม้ ความเข้าใจก็เลื่อนกลาง แต่ถ้าเราแยกต้นไม้ออกเป็น ๒ ประเภท คือต้นไม้ยืนต้นประเภทหนึ่ง ต้นไม้ล้มลุกประเภทหนึ่ง แล้วเอามาเปรียบเทียบกันดูว่า ต้นไม้ ๒ ประเภทนี้แตกต่างกันอย่างไร ย่อมจะทำให้เราเข้าใจต้นไม้ในลักษณะส่วนรวมได้ดียิ่งขึ้น

๒. เพื่อประโยชน์ในการร่างกฎหมายหรือบัญญัติกฎหมาย

การเปรียบเทียบกฎหมายเพื่อประโยชน์อย่างนี้ไปไกลกว่าการเปรียบเทียบ กฎหมาย

เพื่อประโยชน์ในทางแสวงหาความรู้ เพราะไม่ใช่จะเป็น การเปรียบเทียบข้อแตกต่างระหว่างกฎหมายของประเทศต่าง ๆ เท่านั้น แต่ยังจะต้องวิจัยด้วยว่า กฎหมายของประเทศใดควร จะเทียบเคียงมาใช้เพราะเหตุใด ในกรณี นี้จะไม่ พิจารณา ในแง่กฎหมาย อย่างเดียว จะต้อง พิจารณา ถึงฐานะความเป็นอยู่ของประเทศ ขนบธรรมเนียมประเพณี อุปนิสัย การศึกษาและฐานะเศรษฐกิจของประชาชนของประเทศ ซึ่งนำกฎหมายมาเปรียบเทียบ นอกจากนั้นยังมีข้อสังเกตว่า บางทีกฎหมายอย่างหนึ่ง ทางปฏิบัติกลับควบการใช้กฎหมายอีกอย่างหนึ่งไม่เหมือนกัน

วิธีเปรียบเทียบกฎหมาย

ย่อมขึ้นอยู่กับประโยชน์ที่จะรับในการเปรียบเทียบ กฎหมาย ดังกล่าว แล้ว ข้าง ต้นอย่างไรก็ดีหลักทั่วไปมีว่า การเปรียบเทียบกฎหมายนี้ ไม่ใช่เป็นแต่เพียงนำกฎหมายเรื่องเดียวกันมาใส่ไว้ในเอกสารฉบับเดียวกัน แต่จะต้องเทียบเคียงให้เห็นข้อแตกต่างด้วย สำหรับการเปรียบเทียบกฎหมาย เพื่อประโยชน์ในการร่างกฎหมาย ก็ต้องชี้แจงให้เห็น ข้อดีข้อเสียของการใช้กฎหมายต่างประเทศในประเทศนั้น และเสนอแนะด้วยว่าเมื่อเทียบเคียงฐานะ ความเป็น อยู่ของประเทศและประชาชนชาวไทย โดยเฉพาะแล้ว

กฎหมายของประเทศใดเหมาะสม ที่จะนำมา
เทียบเคียงใช้ในประเทศไทยทั้งหมดหรือบาง
ส่วน หรือโดยแก้ไขเพิ่มเติมเสียบ้าง

วิธีเปรียบเทียบรัฐธรรมนูญ

วิธีเปรียบเทียบรัฐธรรมนูญนั้น ก็
เหมือนกับวิธีเปรียบเทียบกฎหมาย ต่างกัน
แต่ว่า

๑. รัฐธรรมนูญนั้น บางทีความสำ
เร็จหรือการดำเนินไปก็ด้วยดีแห่งรัฐธรรมนูญ
ขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของผู้ทรงอำนาจ ในรัฐ
คนใดคนหนึ่งหรือหลายคน ฉะนั้นการเปรียบเทียบ
รัฐธรรมนูญจึงต้องคำนึงถึงบุคลิกภาพ
นี้ด้วย เพราะความสำเร็จที่จะต้องอาศัยจาก
ตัวบุคคลนั้นย่อมจะต้องเปลี่ยนแปลง ไปตาม
ตัวบุคคล

๒. นอกจากการคำนึงถึงบุคลิกภาพ
ของผู้ทรงอำนาจแล้ว จะต้องพิจารณาแยก
แยะไปด้วยว่า เป็นรัฐธรรมนูญของประเทศ
ประชาธิปไตยตะวันออกหรือตะวันตก และ
แม้จะเป็นประชาธิปไตยตะวันตกด้วยกัน ระ
บบของสหรัฐอเมริกา ก็แตกต่างกับระบบอง
กฤษเป็นอันมาก และมีประเทศหลายประ
เทศที่จำลองแบบสหรัฐ และมีหลายประเทศ
ที่จำลองแบบอังกฤษ แต่แม้จะเป็นแบบอง
กฤษด้วยกัน ก็ยังมีข้อแตกต่างอีกมาก ข้อ
สำคัญก็คือจะต้องทราบ ว่า ทำไมรัฐธรรมนูญ

ของประเทสนั้น จึงมีบทบัญญัติอย่างนั้น
รัฐธรรมนูญของประเทศนั้น จึงมีบทบัญญัติ
อย่างนั้น

๓. ข้อที่ควรระลึกมีอยู่ว่า รัฐธรรมนูญ
เป็นสิ่งที่แก้ไขเพิ่มเติมได้ยาก ฉะนั้นการ
ที่บาง ประเทศยังคง ใช้รัฐธรรมนูญ นั้น อยู่
หรือแก้ไขเพิ่มเติมเป็นส่วนน้อยนั้น เพราะ
เป็นการยากที่จะแก้ไขเพิ่มเติม ไม่ใช่เป็น
เพราะเขาเห็นว่า รัฐธรรมนูญของเขาดีแล้ว
นอกจากนี้เมื่อเขาแก้ไขรัฐธรรมนูญ ไม่ได้
เขาก็หาทางแก้เป็นอย่างอื่น ซึ่งไม่ขัดแย้งกับรัฐ
ธรรมนูญ เช่นตามรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา
ซึ่งใช้ หลักการ แบ่งแยก อำนาจก่อน ข้างเด็ก
ชาติ ซึ่งโดยปกติย่อมจะไม่สะดวกแก่การ
บริหารราชการแผ่นดิน ก็ได้มีวิธีการให้
อำนาจนิติบัญญัติ และอำนาจบริหารมาร่วม
มือประสานงานกัน โดยแม้รัฐบาลจะไปช้
แรงในรัฐสภาไม่ได้ก็จริง แต่สมาชิกพรรค
การเมืองฝ่ายรัฐบาล ก็ช้แรงความประสงค์
ของรัฐบาลได้ และนอกจากงานต่าง ๆ
ของรัฐสภาสหรัฐอเมริกา ก็ได้ทำในชั้นกรรมา
ธิการเป็นส่วนมาก ซึ่งในคณะกรรมการ
ของรัฐสภานี้ ผู้แทนของรัฐบาลย่อมเข้าไป
ช้แรงแสดงเหตุผลได้

๔. มีข้อที่ควรระลึกว่า บุคคลมักคิด
ว่าสิ่งที่ เป็นความ เคยชินนั้น เป็นสิ่งที่ถูกต้อง

เพราะฉะนั้น แม้จะมีการร่างรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ทั้งฉบับ โดยมีสภาร่างรัฐธรรมนูญรับหน้าที่ไปร่างโดยเฉพาะ ความเคยชินนั้นก็ยังคงอยู่ และอาจจะไม่ได้รัฐธรรมนูญที่ดีเสมอไป

๕. การตรวจสอบร่างรัฐธรรมนูญที่ถูกต้องนั้น จะต้องพยายามให้ (ก) สอดคล้องกับหลักธรรมนูญทั่วไปและ (ข) ฐานะความเป็นอยู่ของประเทศและประชาชน ซึ่งพิจารณาตามความเหมาะสม ในแง่หลักวิชานั้น มีตำรารัฐธรรมนูญเป็นสากลอยู่แล้ว แต่ในแง่ความเหมาะสม บุคคลอาจจะมีความคิด

เห็นแตกต่างกัน อย่างไรก็ตามก็ไม่ควรอ้างความเหมาะสมมาบดบังหลักเกณฑ์ อันเป็นรากเง้าของประชาธิปไตย นั่นได้แก่ รัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน

ข้าพเจ้าหวังว่า บทความนี้จะกระตุ้นเตือนให้มีการศึกษารัฐธรรมนูญเปรียบเทียบในทางที่ถูกต้องได้บ้าง ไม่ใช่เพียงแค่แปลรัฐธรรมนูญเปรียบเทียบซึ่งชาวต่างประเทศได้เขียนไว้อย่างเดียวซึ่งบางทีผู้เขียนก็ไม่รอบรู้ในรัฐธรรมนูญต่างประเทศของประเทศที่ตนได้เขียนขึ้นมา

ด้วยอภินันท์นาการ

จาก

บริษัท เกสเต็ดเนอร์ (อิสเตอน) จำกัด

๑๐๐-๔ ถนนพัฒนาพงศ์

โทร. ๓๒๙๐๑-๓